

ניצוצי חיזוק ואמונה
מאוצר שיחותיו ומכתביו של הגאון הצדיק
רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א

ההמנהגים החדשים

פניני הפרשה

פתגמין קדישין ומרגניתין טבין
שנשמעו מפיק הגה"צ מורינו שליט"א
בשעה של קורת רוח ובשבילי דאורחא

צפרא דשבתא פרשת בראשית שנת תשע"ד לפ"ק

בקידושא רבא אמר מורינו שליט"א: הנה אם כי לפני נתינת התורה היתה רצון הבורא ית"ש, שיתנהגו במידות ודרך ארץ - וכמו שאמרו (מד"ר ויקרא פ"ט פ"ג) 'דרך ארץ קדמה לתורה', והיינו שישתמשו בהשכל להתנהג במידות טובות והנהגות ישרות, אבל אחר מתן תורה הרי מידות ודרך ארץ הם גופי תורה, וכמו שאמר רביה"ק בשיחות הר"ן (שיחה קט"ז).

ובשער הקדושה לרבינו חיים וויטאל זצ"ל (שער שני) מובא על ענין המדות טובות ורעות: כי אע"פ שאין המדות מכלל התרי"ג מצוות, אמנם הן הכנות עקריות אל תרי"ג המצוות, בקיומן או בביטולם, ואכן יש במדות טובות ומנהגי דרך ארץ שרשים גדולים למעלה, גם אלו המדות והנהגות שהם שכליים, ומצינו אשר חז"ל למדו עניני המידות ודרך ארץ מענינים גבוהים ורמים בהתורה"ק.

צפרא דשבתא פרשת וישב שנת תשע"ד לפ"ק

מורינו שליט"א דיבר סערה על הפירצת בחומת הצניעות, ותוה"ד אמר: מהתפשטות הזוהמא והטומאה נגרמה שירדה הבושה מהנכשלים בענינים החמורים האלו, ובדורות הקודמים גם הגוים היה מתביישים וצנועים יותר. וכעת המצב אשר "ומצח אשה זונה היא לך מאנת הכלם" (ירמיה ג, ה"ק, וזה הרס גדול ונורא.

והתוודה לי אברך אחד אשר חברו ראה פעם על המכשיר שלו תועבה נוראה, והראה לו גם את זאת, והמצב נורא איך שירדה הבושה, הנה איש ואשה הכשרים, ביתם הם בגדר קודש הקדשים, וח"ו אם מכניסים שם כלים טמאים או ח"ו ראו או שמעו תועבה, זה דומה כמו שמכניסים עבודה זרה בקודש הקדשים.

והלא קדושת הברית הוא ההבדל בין ישראל לעמים, וכמבואר בדברי רביה"ק (ליקו"מ סוף סימן ל"ו) בשם הזוה"ק, וכל אחד מישראל ירד לעולם עבור שישתוקק ויפנה עצמו להשי"ת ובה מחליפין חיים אמיתיים בדומה דמיונות בושא וכלימה, ורבי נתן בליקוטי הלכות (ח"מ הלכות גניבה הלכה ד, אות ב' ט"ו) מבאר שבשביל זה סמוכים 'לא תגנוב ולא תנאף' בעשרת הדיבורות מפני שעיקר כח של הבע"ד בענין זה הוא באופן של גניבה, שגונב עצמו במחשבתו ושכלו של האדם, ויילא נער דארף מען זיין - אויפטוישן דעם לעבן פאר פוטסטע דמיונות בושא וחרפה! [כי נער צריכים להיות להחליף חייו לדמיונות שוא בושא וחרפה!], ואי אפשר לעשותו עם שכל, ע"כ צריך הבע"ד לגנוב מתחילה שכלו.

לאור הזמן

שובבי"ם שנת תשפ"א לפ"ק

מורינו שליט"א ענה לשאלות בעניני קדושה לחבורת בחורים שעלו למעונו, ובתוה"ד התבטא: יש דברים שהם חמישים אחוז, יש דברים שהם שבעים אחוז, יש דברים שהם מאה אחוז. אבער אז מען וועט שטארבן דאס איז טויזנט פראצענט! [זה שנמות הוא אלף אחוז]. ולפלא כי ידיעה ברורה כל כך יש לה העלמה חזקה כל כך. וסיום מורינו שליט"א: אשרי הזוכה צו אנקומען צו יענע צייט אנגערייט! [להגיע ליום המות מוכן ומזומן - בתו"מ].

'ובחרת בחיים'

"ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך". נתמקד לדבר בעיקר על חומר הדבר של פגם הידוע, וממנו יקיש כל אחד לכל אביזריהו במחשבה דיבור ומעשה, ויעזור השי"ת שנתחזק לעמוד ולהתקיים בעולם ביתר קדושה וטהרה.

איש צדיק

אנו נמצאים בעולם של העלמה גדולה, עולם של שכחה, ובקל יכול האדם לשכוח את הדברים העיקריים אשר עליהם ירדנו להאי עלמא.

הכתוב אומר (תהלים צז, י') "אוהבי ה' שנאו רע" - מה הכוונה 'רע'? דבר זה מפורש בתורה (בראשית לח, ז') "רע בעיני ה'", ואיתא בזוהר הקדוש (בראשית דף נו, ב) שתיבת 'רע' לא מצינו בשום מקום אחר רק על עוון זה, ובנח שהיה "איש צדיק" ושומר מאותו עוון כתוב עליו (בראשית ו, ח') "ונח מצא חן בעיני ה'". ועל זה הדרך אמרו עוד בזוה"ק (שמות דף יא, א): על הפסוק (ישעיה ג, י') "אמרו צדיק כי טוב"; 'מאן צדיק, מאן דנטיר ברית!', זהו "טוב"! הוא ההיפך מ"רע" והרי הוא טוב בעיני' והוא 'חן בעיני ה'!"

אצל משה רבינו כתיב (שמות ב, ב') "ותרא אותו כי טוב" ולא כתיב 'ותראוהו כי טוב', דרשו חז"ל (תנחומא נח פרשה ה') 'שנולד מהול ונתמלא הבית כולו אורה', כי כאשר נתגלה קדושתו של משה רבינו אז 'נתמלא הבית כולו אורה', ובזוה"ק אמרו שאורה היינו כבוד ה' וזיו השכינה שנתגלה בכוח קדושתו של משה רבינו.

לשבר את הקליפה

ועל אף שקטני ערך כמונו אין לנו השגה בכל זה, אמנם יש לומר בדרך אפשר, דאיתא בזוה"ק (תצוה דף קפד) "דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא!", דהיינו על כל האורות שצריכים לגלות: כבוד ה'; זיו השכינה; לחזות בנועם ה'; על כל אור יש חושך והיא הקליפה הקודמת לפרי, וצריכים לשבר את הקליפה ואת החושך ורק אח"כ זוכים לפרי והתגלות האור.

והנה עתה נולד משה רבינו ועדיין לא עסק כלל בשבירת הקליפה הקודמת לפרי וכבר 'נתמלא הבית כולו אורה', אלא יש לומר היות שמשה רבינו היה בחינת 'שת בן נח' שהיה צדיק גמור, וגם היה בחינת 'הבל', ומשה גם תיקן את מה שנח לא היה מתפלל די על דורו (ראה זוהר חדש פרשת נח), הרי היה בו גם ניצוץ של נח (ראה שער הגלגולים הקדמה ל"ד: והנה משה תחילה היה הבל בן אדם הראשון, ואח"כ נתגלגל בשת, ואח"כ בנח ואח"כ בשם בן נח), ובכן יש לומר שהכוח הטוב שנולד עמו היה מאותו כוח הקדושה שנתקדש בנח.

'איש אלקים'

כי למעשה משה רבינו בעצמו עמד בקדושתו, כדאיתא במדרש (עי' ליקוט שמעוני שמות פרשה ב' רמז קסח) שבמשך ארבעים שנה מלך משה בכוש, ומלכת כוש היתה אשה גדולה שהיתה זיווגו של משה, אך משה מגודל קדושתו לא היה יכול לרדת לדרגתה, כלפיו היתה זו ירידה ופחיתות, וכך עמד בקדושתו הגדולה למשך ארבעים שנה, עד שהמלכה בעצמה הודתה ואמרה לו שהוא 'איש אלקים' ואינו שייך לכאן, ושחררה אותו.

מנתקים את הקשר רח"ל

"אוהבי ה' שנאו רע". אהבת ה' ודביקות בה' יתברך יחד עם 'רע בעיני ה'" הן המה תרי הפכים בתכלית בתכלית! אהבת ה' היא דביקות "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום!" אהבת ה' היא חיים! רביה"ק אומר (ראה ליקו"מ קמא סי' כא אות יא): "חיים נצחיים הם רק להשי"ת כי הוא חי לנצח, ומי שנכלל בשרשו דהיינו בו יתברך הוא גם כן חי לנצח", ולזה זוכים ע"י קדושה!

ואילו הפגם הידוע הוא "ניתוק!" על ידו מתנתקים מ'חי החיים!' "את בריתי הפר" (בראשית יז, י"ד), מנתקים את הקשר שיש עם השי"ת, מתדבקים ברמ"ח אברים ושס"ה גידים לסטרא דמותא, לשידון ולילין רחמנא ליצלן!

העלמה השורר בעולם

החזון איש זי"ע היה אומר: מה שאצל הסטרא אחרא נקרא 'חיים' הוא אצלנו 'כרת ומיתה'!

הכתוב אומר (דברים ל, ט"ו) "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת הרע וגו' ובחרת בחיים", לכאורה מאי קא משמע לן? הרי מילתא דפשיטא היא; 'טוב' מול 'רע', 'חיים' מול 'מות', מי פתי יבחר ברע ובמות כאשר ביכלתו לבחור בטוב ובחיים?!

אלא מזה נמצינו למדים שיש העלמה גדולה כל כך בעולם, שאפשר לדמות על 'מות' שהוא 'חיים'! שיכול האדם לחשוב על 'רע בעיני ה'" שהוא 'טוב', כזה מין העלמה שורר בעולם!

פעם פתחתי את הספר 'נשמת חיים' לרבי מנשה בן ישראל [בעל השומר אמונים זצ"ל מביא כשש-שבע סיפורים על 'דיבוקים' שהוא מביא בספרו ממה שהיו, עם חתימות של גדולי הדור שהיו שם בשעת מעשה], ונפתח לי בביאור פסוק הנ"ל 'ובחרת בחיים' וזה תוכן דבריו: התבונן ותבין מהו "ובחרת בחיים"? היתכן שהכוונה על חיים גשמיים? תחיה עוד עשר-עשרים שנה בעולם הזה? הרי גם גויים חיים עלי אדמות תשעים שנה, וכי על זה כיון הפסוק באמרו "ובחרת בחיים"? וכי עדיין ספק יש בליבך על איזה חיים מדברים? מעל כל ספק שהכוונה על חיים נצחיים!

'ותשב בפתח עיניי'

האלשיך הקדוש אומר על הפסוק שכתוב אצל תמר (בראשית לח, יג-יד) "ויוגד לתמר לאמר הנה חמין עולה וגו' ותשב בפתח עיניי", הכוונה שבא נביא מבית מדרשו של שם ועבר ואמר לה בשם ה' ויוגד לתמר לאמר הנה חמין עולה' שיהודה עולה כעת מדריגות גבוהות מאוד ואפשר להתחיל להוריד נשמת משיח! ועל זה ממשיך הכתוב לאמר: 'ותשב בפתח עיניי', כי כאשר הולכים לעבור עבירה הולכים 'בסתימו עיניי' - בעיניים עצומות כצאן לטבח רחמנא

ליצלן, אך כאשר הולכים לעשות מצוה בשם ה', לקיים ציווי השי"ת, אז הולכים בעיניים מגולות ומאירות!

ביהודה נתלבש מלאך גבריאל בעצמו שהיה בבחינת מלאך אלקים, כל מה שנעשה היה ע"י מלאך גבריאל בעצמו! ולמעשה היה זה הזיווג העליון והגבוה ביותר! הערימו על הסטרא אחרא שלא יקטרטג שהוא מעשה קדושה, אמנם האמת הוא כמו שכתוב בתורה (בראשית לח, כ"ב) "לא היה בזה קדשה"! היה זה מעשה של קודש קדשים!

'טעות' חמורה ומרה ביותר

כאשר האדם פורק עול רחמנא ליצלן הוא חושב בעצמו שיש לו עולם מאיר וחיים מאושרים, הוא יכול לעשות ככל העולה על רוחו - הוא מתהלך ב'סתימו דעיניי'! הוא טועה טעות חמורה ביותר! טעות חמורה ומרה ביותר! הוא נכנס ומעמיק את עצמו בשאול תחתיות - הוא יורד ושוקע לעמקי השאול! ומי יודע מתי יוכל לצאת משם!?

"קדושה" הוא 'פתיחו דעיניי'! ו"טומאה" הוא 'סתימו דעיניי'! צריך להזהר לא לטעות!

פניני המכתבים

מכתבי הגה"צ מורינו שליט"א לאור הזמן והפרשה

י"ב"ה יום ב' כ' אדר ב' תשל"ב ירושלים
עיה"ק ת"ו בב"א

יהי רצון שנזכה להמשיך עלינו מקדושת החג הזה, חירות מהרע והתאוות, שלא להיות בבחי' 'עבד למלאות תאוותו' - כמובא הלשון הזה בסי' נ"ו בלק"מ. כי הבע"ד מדמה את התאוות שכאילו אם האדם ילך ח"ו אחריהם יהי משוחרר, כמו שכתוב ברש"י בראשית, שהעולם הזה נברא בה"א הפתוחה מלמטה (ה"ש"ב"ד), אבל האמת אינו כן, כי אז התאוות שולטות על האדם, והוא כעבד להם, וכל הצרות ח"ו יש להאדם מהתאוות, כי אם ה' האדם משוחרר מגאוה ומתאוה כמה היתה דעתו מיושבת ובת חורין.

וזה בחי' מה שאמרו חז"ל (אבות ו', ב') "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה", כי מכיון שהתורה הק' היא תבלין להיצה"ר (קידושין ל"ג"ב) להרחיקו ולכלותו, עי"ז עולה מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה.

להוסיף קצת על התורה שהזכרת (לק"מ תורה כט, אות ב' ג'). רבינו הק' מפרש ש'נשר' (שנאמר בו 'כנשר יעיר קנו') הוא בחי' צדיק שמעורר המוחין (הכמה ובינה' כי קנו דא קנה חכמה קנה בינה). ואח"כ מבאר רבינו ש'נשר' הוא בחי' ברית (ע"ש באות ד'). ועי"ז מובן מאד הלשון 'וְאֵשָׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי' (שמות יט ד'), היינו שני נשרים, צדיק ושמירת הברית, עי"ז 'ואביא אתכם אל' - כי עיקר התקרבות ישראל לאביהם

1. ספר אוסף מכתבים ח"א מכתב נ"ד.

עיני אמירת תהלים

האוצרות הגנוזים בתהלים - אמונה, תפילות, הילולים, ורצונות...

"ואשובה אליכם" (חלק ב')

באותה שעה שהאדם רוצה בתשובה, ילביש אותו הבעל-דבר במצוות כדרכו, ויפתנו לאמר: "הרי זה פגם גדול לחשוב שבמחי יד אפשר למחוק את העבר המוזהם שלך, ולהתקרב אל הקדושה, וכי יש עזות פנים גדולה מזו כלפי הקב"ה, והרי הוא בעצמו הוא חטא כל יופי..."

והאדם מחמת עדינות נפשו ומידת האמת הטבועה בו, עלול לחשוב כי אכן צדקו טענותיו של הבעל-דבר.

וכל זה נרמז בתשובה של "ואשובה אליכם" - תשובת הקב"ה כביכול, כי הרי הקב"ה הוא אין סוף וכל יכול ואין דבר נמנע ממנו, וכמו שהוא יכול לעזור בדברים גשמיים בלי גבול, כן הוא הדבר ברוחניות, שאם רק תתחיל לעשות באיתרוותא דלתתא מה שתוכל, יעזור לך השי"ת מעל לכל מידה והגבלה, וכל הטענות "הצודקות" לכאורה של הבעל-דבר, יפרחו וייעלמו כליל, וכעשן יכלו והיו כלא היו, כי כאשר השי"ת עוזר איז מען א געהאלפענער! הן בגשמיות והן ברוחניות, למעלה מכל השגה, ובדאי למעלה מכל טענה ומענה של הבעל-דבר, גם אלו אשר צדקו בעיניך וישרו לפניך, כי הקב"ה

שבשמים הוא ע"י שמירת הברית, וע"י הצדיק המנהיג ישראל ומקרבם לאביהם שבשמים.

וכן בסוף ס' ל"ו מביא רבינו הק' - שההבדל בין 'אחד' ל'אחר', שזה עיקר ההבדל בין ישראל לגוי, הוא הקוצא דאות 'דל"ת', וזה קדושת היסוד, ע"ש. ובס' י' מביא רבינו הק', כי הקוצא דאות 'דל"ת', הוא הצדיק. כמבואר בליקוטי הלכות, שעיקר סוד אחדות הבורא ית"ש שמושל בכל עד אין קץ ואין תכלית, בלי שום שיתוף של דרך הטבע כלל שזה עיקר אמונת היחוד, כל זה מגלה הצדיק, והוא אשר מאיר את האמונה הזאת בישראל. כי כלפי הבורא יתברך שמו, הנסים הגדולים ביותר, וכל הדברים הנעשים ע"פ דרך הטבע - כלפי השי"ת אין שום הבדל, כי הכל מאתו ית' לבד לבד, ועיקר ההבדל הוא כלפי הנבראים, שכשאינם זוכים, מתלבש להם בדרך הטבע, שהוא בגימטרי' 'אלקים'. ומי שהוא שוטה מסתכל ח"ו על הכסוי והטבע.

והצדיק מאיר עיני ישראל לדעת את האמת, את הקוצא דאות ד', שהכל מאתו ה'אחד' בלבד בלבד.

וכל זה מקושר לבחי' יציאת מצרים, לצאת מהתאוות ומהכפירות, כי ברית ואמונה תלויים זה בזה, כמו שכתב רביה"ק בלקו"מ ס' ל"א (אות ג'): "אין קיום אמונה אלא ע"י בחי' ברית, בבחינות "נְבִירֵתִי נְאֻמַּת לֹ" (תהלים פט כ"ט).

ויהי רצון שנזכה לאמונה הק' וסוד הייחוד בתכלית השלימות, ולקדושת היסוד בתכלית השלימות, ולהמליכו ולייחדו ית"ש

יעקב מאיר שכטער
בן ח' דינה

ניצוץ אחד

ניצוץ קודש ממאמרי ומכתבי הגה"צ מורינו שליט"א

במציאות רואים על דבר שבקדושה אין מתחרטין אף פעם, ועל תאוות ח"ו תיכף מתחרטין, כי קדושה הוא נצח!

הוא למעלה מכל זאת, ובידו לעשות אותות ומופתים כאלו הן בגשמיות והן ברוחניות, מה שאין אנו יכולים לתאר כלל במוחנו האנושי המוגבל.

וכל זה נכלל בבחינה זו של 'ואשובה אליכם', כי כאשר הקב"ה כביכול שב ומתקרב אלינו, אנו נושעים בודאי, באופן בלתי טבע לגמרי - אז דער אויבערשטער העלפט איז מען א געהאלפענער! כי כמו בגשמיות כן הוא הדין ברוחניות, חלילה לנו מלחשוב שישועתו של הקב"ה מוגבלת, חלילה וחס! כי הקב"ה הוא כל יכול, ובכוח האין-סוף שלו בודאי יכול לעזור ולהושיע לנו גם ברוחניות, שנזכה באמת ובתמים לתשובה שלימה ואמיתית, ולהתקרבות ראויה ונאותה אליו יתברך, גם אם מצד השכל הישר ומצד הטבע אין אנו רואים שום מקום לזה.

והוא מהדברים שאין אנו יכולים להעלות כלל על דעתנו כיצד ואיך הם נעשים, כי הרי אנו מוגבלים, אבל אליבא דאמת צריכים לדעת ולהאמין שהקב"ה יכול לעזור - ויעזור - למעלה מכל מידה וגבול, כי אין מעצור לה' מהושיע, אתה מה שבכוחך עשה, ובדאי יעזרך השי"ת שתשוב אליו כדבעי.

זה הוא מובנו העמוק של המושג 'ואשובה אליכם' - שהוא תשובת הקב"ה, דהיינו שהוא מתקרב אלינו כדי שנוכל אנחנו לשוב אליו, ולצורך התשובה שלנו של "שובו אלי", צריכים אנו לדעת המושג של תשובת הקב"ה כביכול של "ואשובה אליכם", שע"ז נוכל לשוב ולהתקרב אליו כנ"ל.

הגליון נתנדב ע"י ידידינו עוז מוה"ר ישכר דוב קויפמאן הי"ו לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח יואל שמעון נ"ו עב"ג מוה"ר אפרים אליעזר פריעדמאן הי"ו ויה"ר שהזיווג יעלה יפה וכטו"ס